

Ostupoliitika

Teadlik toitumine

Lidl Eesti • Seis 22.01.2024

AUF DEM
WEG NACH
MORGEN

Sisu

Meie vastutus teadliku toitumise eest	2	Nutri-Score: toiteväärtused lühidalt	23
Meie CSR-i minapilt	3	Kasvatuse vormi märgistus	24
Taustinfo teadliku toitumise teemal	4	Tagage toiduohutus	25
Planetaarne tervislik dieet	5	Meie lähenemine	25
Meie pühendumus teadlikule toitumisele	7	Testitud kvaliteet – Lidl'i enda kaubamärke testitakse intensiivselt	25
Tervisliku toitumise propageerimine	9	Meie lähenemisviis toidus sisalduvate soovimatute ainete vähendamisele	26
Meie lähenemine	9	Vähenda pestitsiide	26
Laste turundus ainult tervislike toitude jaoks	10	Teadliku toitumise kokkuvõtlikud eesmärgid	27
Rohkem täisteratooteid rohkem kiudaineid	12	Sõnastik	28
Rohkem tervislikke rasvu ja õlisid	13	Allikad ja lingid	30
Vähem suhkrut ja soola	15		
Vähem lisaaineid – lahjade koostisosade loendid	17		
Jätkusuutliku toitumise edendamine	19		
Meie lähenemine	19		
Jätkusuutlik tootevaliku arendamine	20		
Rohkem taimseid valguallikaid	21		
Toidujäätmete vähendamine	22		
Märgistamise, läbipaistvuse ja mõjuvõimu suurendamine	23		
Meie lähenemine	23		
Jätkusuutlikkuse märgis	23		

Meie **vastutus** teadliku toitumise eest

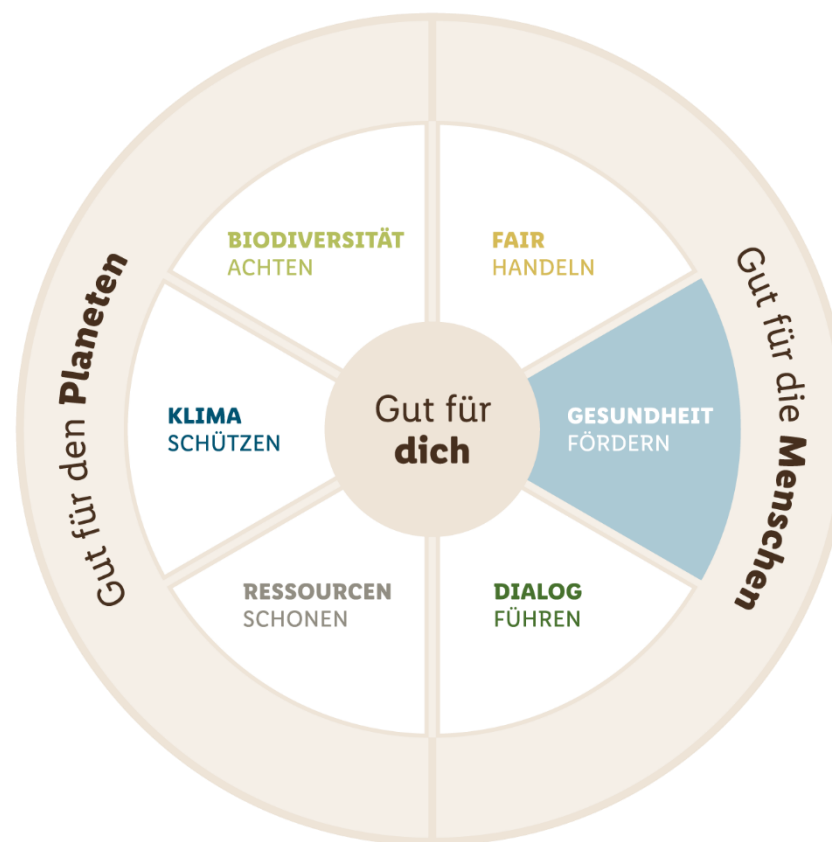
Meie CSR- i minapilt

Lidli jaoks on jätkusuutlik tegutsemine eduka tuleviku üks keskseid strateegilisi eesmärgi. Võtame vastutuse kõikjal, kus meie tegevus mõjutab inimesi ja keskkonda. Vastutustundlik tegutsemine on meie viis täita iga päev oma kvaliteedilubadust ja seeläbi oma ettevõtet tuleviku jaoks turvaliselt positsioneerida.

Sellel taustal töötasime välja oma ettevõtete sotsiaalse vastutuse strateegia. Sellega anname oma vastutustundliku tegutsemise nõudmistele selge suuna. Meie ühine ja kõikehõlmav arusaam säästvast tegevusest käsitleb kuut strateegilist fookuse teemat: „ressursside säilitamine”, „kliima kaitsmine”, „bioloogilise mitmekesisuse austamine”, „õiglane kauplemine”, „tervise edendamine” ja „dialoogi pidamine”. See kirjeldab, kuidas me Lidlis mõistame oma vastutust keskkonna, inimeste ja klientide ees.

Teel homsesse: teadlik toitumine

Toidukaupade jaemüüjana, kellel on praegu 13 filiaali Lidl Eesti de tootumisse. Kuna toidu tootmisel on ka negatiivsed sotsiaalsed ja ökoloogilised mõjud, siis tahame Vähendada neid mõjusid ja pakume oma klientidele pakkumist tervisliku ja säästva eluviisi eest. Teadlik toitumine mitte ainult ei anna positiivset panust meie "tervise edendamise" tegevusvaldkonda, vaid sellel on positiivne mõju ka paljudele teistele tegevusvaldkondadele.

Taustainfo teadliku toitumise teemal

Planetaarne tervislik dieet

2017. aastal avalikustas Lidl esimese toiduainete jaemüügiettevõtte põhjaliku suhkru ja soola vähendamise strateegia, samuti eesmärgid jääkainete, saasteainete ja lisaaainete osas meie enda kaubamärgivalikus.

Peaaegu 5 aastat hiljem on toitumise teema veelgi muutunud. Lisaks indiviidi tervisele on täna oluline ka see, kuidas 10 miljardit inimest üle maailma suudavad 2050. aastal ökoloogilistes piirides säästvalt toituda. Toidusüsteemide mõju meie keskkonnale on muutumas üha selgemaks ja nähtavamaks. Tänapäeval võtab toitumine enda alla 55 protsenti meie planeedi biovõimsusest – üle poole maakerast.¹ Ülemaailmne Earth Overshoot Day oli 1970. aastal 31. detsembril – 2022. aastal on see nihkunud 28. juulile. Peale keskkonna Meie toitumisel on ka suur mõju meie tervisele. Tervisliku toitumisega saaks ära hoida kolmandiku enneaegsetest surmadest Euroopas ja Põhja-Ameerikas.² Vaatamata kasvavale teadlikkusele probleemist ei ole toitumisharjumused Euroopas ja USA-s märgatavalt muutunud. Peaaegu 65 protsenti elanikkonnast on endiselt ülekaalulised või väga ülekaalulised.³

Tagajärjeks on väljakujunenud laialt levinud haigused, nagu suhkurtõbi, arterioskleroos, rasvumine, südame-veresoonkonna haigused ja insult.

¹Earth Overshoot Day: Earth Overshoot Day 2022: Ecuadori keskkonnaminister kutsus üles tegutsema: "Kasutagem oma ökoloogilist jõudu oma tuleviku kujundamiseks", 2022.

Samal ajal soovib kaks kolmandikku ELi tarbijatest süüa tervislikumalt ja säästvamalt.⁴ **[@Lidl Land: vajadusel märkige riigipõhised seadusandlikud ettepanekud] ELi seadusandlikud ettepanekud, nagu strateegia talust lauale, metsaraadamiseta tarneahelate seaduseelnõu ning süsinikdioksiidi, plasti, suhkru või soola maksud, näitavad poliitilist tahet teadlikuma ja säästvama toitumise suunas.**

²Globaalne toitumisaruanne: see, mida me sööme, on oluline: toitumise mõju tervisele ja keskkonnale kogu maailmas, 2021.

³EAT Lanceti komisjon: toit, planeet, tervis, 2021.

⁴Euroopa Komisjon: meie toidu tuleviku jaoks sobivaks muutmine – kodanike ootused, 2020.

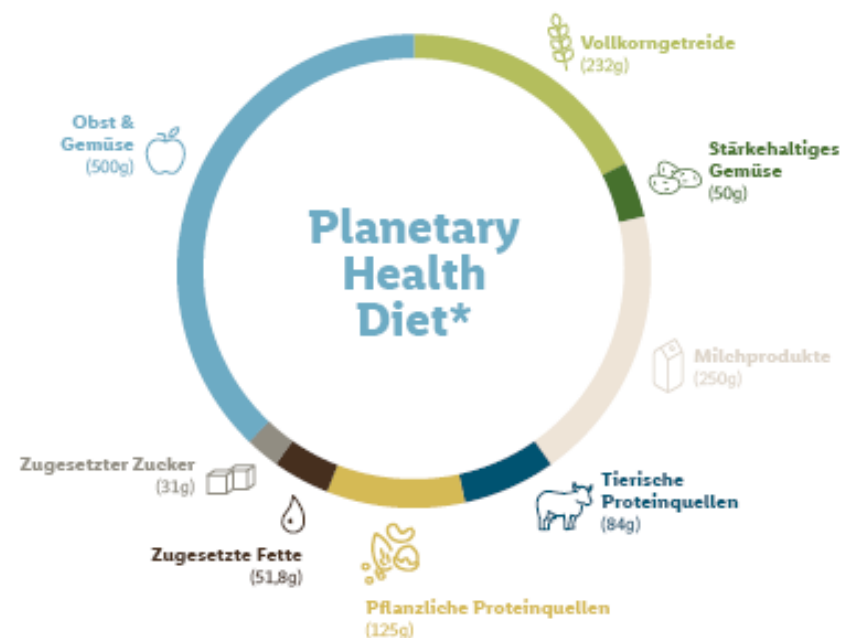
Mis on jätkusuutlik ja tervislik toitumine?

2019. aastal andis EAT Lanceti komisjon planeedi tervise dieediga (PHD) teadusliku aluse ülemaailmsetele toitumismuutustele ⁵. See loodi prof Johan Rockströmi juhtimisel ja selle töötasid välja 37 teadlast 16 riigist toidumise, tervise, jätkusuutlikkuse, põllumajanduse ja poliitika valdkondadest . Uuringu kohaselt, kui kõik järgiksid taimse ja tasakaalustatud toitumise juhiseid, saaks 2050. aastaks umbes 10 miljardit inimest tervislikult toita ilma planeeti üle koormamata.

Tulevikumenüü saab olema valdavalt taimne, kuigi väike osa loomseid saadusi on siiski võimalik. Kuigi PHD on tänapäeval endiselt teoreetiline mudel, pakub see esimest korda terviklikku, konkreetset toidumisraamistikku planeedi piirides. Need on teaduspõhised järeldused

⁵EAT Lanceti komisjon: toit, planeet, tervis, 2021.
Lidl Eesti

Lidli teadliku toitumise eesmärkide saavutamiseks

* Die Mengenangaben beziehen sich auf die empfohlene Menge pro Tag bei einer Energiezufuhr von 2.500 Kilokalorien.
Quelle: Summary Report der EAT-Lancet-Kommission

Meie **pühendumus** teadlikule toitumisele

Meie pühendumus teadlikule toitumisele

Tegevusvaldkond "Teadlik toitumine" mõjutab kõiki meie strateegilisi fookusteemasid ning ühendab endas teemad "Toiduohutus", "Tervislik toitumine", "Säästev toitumine" ja "Läbipaistvus ja mõjuvõimu suurendamine".

Toiduohutus on meie teadliku toitumise strateegia vundament ja seega ka teiste sammaste elluviimise eeldus. Tervisliku toitumise eesmärk keskendub tootesarja toitumisaspektide parandamisele. Säästev toitumine kirjeldab ökoloogilise ja sotsiaalselt õiglase toitumise eesmärki planeedi piires, mis toetab suuremat loomade heaolu [Lidl Eesti: poollauset, mis toetab suuremat loomade heaolu, saab lisada ainult siis, kui on kehtestatud meetmed loomade heaolu suurendamiseks]. Et aidata meie klientidel seda pakkumist vastu võtta, on läbipaistvus ja suhtlemine üha teadlikumate ostuotsuste tegemise võtmeks.

Nendel sammastel liigume pidevalt edasi oma kaubamärgivaliku edasiarendamist ohutute, jätkusuutlike, tervislike ja taskukohaste toodete jaoks.

Edendada tervislikku toitumist

Meie lähenemine

Tarbijate teadlikkus tervislikumast ja säästvamast toitumisest kasvab. Kogu ELi hõlmava uuringu kohaselt on tervislik toitumine üle 70 protsendi küsitletud tarbijate jaoks esmatähtis jätkusuutlik eluviis.⁶ Tervislikumaks toitumiseks keskendutakse suuremale puu-, juurviljade, kiudainete tarbimisele ning soola, suhkru ja küllastunud rasvhapete vähendamisele. Meie valikus on umbes **Lidl Eesti: määrake oma kaubamärgiga kaupade arv Lidl Eesti** **Oma** brändi toodetega pakume klientidele laia valikut tervislikke eluviise toetavaid toite. Lisaks arendame pidevalt oma tootevalikut viimaste teaduslike leidude põhjal.

Suhkru, soola, küllastunud rasvhapete, energiatiheduse, maitseainete ning säilitus- ja värvainete vähendamisel järgime terviklikku lähenemist. Samal ajal suurendame järk-järgult täisteratoodete osakaalu ja Lidl'i enda kaubamärkide täisteravalikut ning taimsete valguallikate osakaalu. Meie tähelepanu keskmes on lapsed, sest toitumismustrid kujunevad lapsepõlves. Vastavalt Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitusel ei reklaami me alates 2023. aasta jaanuarist lastele toite, mis sisaldavad liiga suures koguses küllastunud rasvhappeid, suhkrut või soola.

Meie toitumiseksperdid vaatavad pidevalt üle meie enda kaubamärgivaliku. Koostöös tarnijatega täiustame retsepte vastavalt

meie spetsifikatsioonidele, mis võtavad arvesse kõiki toitumisfüsioloogia aspekte. Samuti hoiame silma peal energiatihedusel. See võib takistada toidu suhkrusisalduse vähendamist ja samal ajal rasvasisalduse suurendamist – mis lõppkokkuvõttes tooks kaasa sama või isegi rohkem kaloreid. Sel eesmärgil oleme välja töötanud toitumisprofiilid, mis põhinevad WHO soovitustel ja mõnel juhul ka rangematel riiklikel eeskirjadel (lisateabe saamiseks vt lk 12 “WHO soovitus”). Eesmärk on järk-järgult parandada toote Nutri-Score reitingut.

See lähtub meie Lidl'i klientide soovidest ja vajadustest keskkonnas. Meie vaieldamatu standard on maitse.

Seetõttu kaasame oma klientide tagasiside tootearendusse, tehes koostöös tarnijatega valikus ja retseptis muudatusi.

⁶Euroopa Komisjon: meie toidu tuleviku jaoks sobivaks muutmine – kodanike ootused, 2020.

Laste turundus ainult tervislike toitude jaoks

Ülekaaluliste kooliõpilaste arv on ELis kasvanud juba 20 aastat.

⁷Meediat kasutavad lapsed ja noored linnas Lidl Eesti: vajadusel täpsustage Lidl Eesti ja määrake riiklike numbritega reklaamide arv ja kohandage allikat] Saksamaal näeb iga päev vähemalt 15 ebatervisliku toidu reklaami või reklaami. Nende hulgas on [Lidl riik: vajadusel asendage protsent riigipõhise numbriga ja kohandage allikat] 92 protsenti kiirtoidu, suupistete ja maiustuste reklaami. ⁸Erinevalt täiskasvanutest ei sea lapsed reklaamsõnumeid kahtluse alla, mis suurendab nende soovi reklaamitava toote järele.

Kuna alatoitumus lapsepõlves suurendab riski haigestuda toitumisega seotud haigustesse täiskasvanueas, on tervisliku toidu reklaamimine ja kuni 14. eluaastani ebatervisliku toidu reklaamimise vältimine tervise seisukohalt kesksel kohal.⁹

Lisaks EL-i valitsusväliste ja tarbijakaitseorganisatsioonidele [Lidl Eesti: vajadusel täpsustage Lidl Eesti ja kohandage allikat], Euroopa Tarbijate Ühing (BEUC) nõuab ka lastele suunatud ebatervisliku toidu reklaami keelustamist.^{10,11}

⁷Maailma Terviseorganisatsioon: digitaalsed toidukeskkonnad, 2021.

⁸Hamburgi Ülikool: laste ebatervislike toitude turundus Internetis ja televisioonis, 2021.

⁹Föderaalne tarbijaorganisatsioonide liit: laste välimusega toidud ja nende kasutamine, 2021.

¹⁰Euroopa Tarbijaorganisatsioon: lastele mõeldud toiduturundus vajab hammastega reegleid, 2021.

¹¹Foodwatch: Pressiteade Marktcheck, 2015.

Seetõttu oleme seadnud endale järgmised eesmärgid:

Meie eesmärgid lasteturunduses

1. Edaspidi edendame laste tervislikuma ja säästvama toitumise turundust.
2. lastele suunatud ebatervisliku lastetoidu private label'i reklaami . See hõlmab reklaamtegevusi televisioonis, raadios, sotsiaalmeedias ja meie majapidamislehtedes.
3. 2025. aasta lõpuks müüme oma kaubamärkide pakenditel¹²laste välimusega toiduaineid vaid juhul, kui need vastavad WHO tervisliku¹³toidu kriteeriumidele. Pakendit muudetakse järk-järgult. Erand: jõulude, lihavõttepühade ja Halloweeni reklaamkaubad.

Kasutame WHO kriteeriume otsustamaks, kas lastele mõeldud ese liigitatakse tervislikuks või ebatervislikuks.

¹²Tervislikeks toitudeks loetakse kõiki toite, mis vastavad WHO toitumisprofiili toitumisnõuetele (nt sool, suhkur, küllastunud rasvhapped).

¹³ Laste välimusega esemed on kõik toiduained, mille pakend sisaldab elemente, mis meeldivad kuni 14-aastastele (kaasa arvatud) lastele või viitavad sellele, et need on lastele eriti sobivad.

Kõiki toite, mis vastavad WHO toitumisprofiili toitumisnõuetele, peetakse tervislikeks toiduaineteks ja neid võidakse reklaamida lastekeskkonnas. Jõulud, lihavõtted ja halloween on erilised sündmused lapse elus ega määra seetõttu igapäevast toitumiskäitumist. Seetõttu otsustasime teha neil juhtudel erandi. Näiteks šokolaadist jõuluvana või lihavõttejänku on kultuurisümbolid, mida me ei taha lastele varjata.

WHO soovitus

Maaailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud toiduainete tervisliku või ebatervisliku hinnangu, mis on välja töötatud spetsiaalselt laste toitumise jaoks. Toitumisprofiil jagab toidud 17 kategooriasse ja seab toitainete koostise läviväärtused, mida ületamisel ei tohiks lastele turustada.

Hindamiskriteeriumideks on rasva ja üldsuhkru sisaldus, küllastunud rasvad, lisatud suhkur ja magusained, sool ning toidu energiatihedus.

Lebensmitteleinstufung für Kinder nach dem WHO Nährwertprofil

Rohkem täisteratooteid rohkem kiudaineid

Täisteratoodete rikas toitumine mängib tervises võtmerolli ja Euroopa keskmise toitumisharjumuse kohaselt on see tervisliku vananemise kõige olulisem alus.¹⁴

Kuna teravilja välimised kihid on säilinud, sisaldavad täisteratooted rohkem kiudaineid, sekundaarseid taimseid aineid, mineraalaineid (tsink, raud, magneesium) ja vitamiine (B1, B2, foolhape) kui jahvatatud valgest jahust tooted. Kiudained on meile, inimestele, seedimatud, kuid moodustavad meie soolebakterite toitumisalase aluse. Kiudaineid käärivad meie soolebakterid, mis omakorda parandab meie soolestiku tervist.

¹⁴Washingtoni Ülikool: toitumisriskide mõju tervisele 195 riigis, 1990–2017: süstemaatiline analüüs ülemaailmse haiguskoores uuringu jaoks, 2017.

See vähendab terviseriske diabeedi ja südame-veresoonkonna haiguste tekkeks, millel on positiivne mõju elueale.¹⁵

Meie eesmärgid saada rohkem kiudaineid

1. 2023. aasta lõpuks analüüsime, milliste esemete valikut saame laiendada, et hõlmata täistera alternatiive.
2. 2025. aastaks suurendame järk-järgult täistera osakaalu oma Lidli omabrändide kaupades.
3. 2025. aastaks loome läbipaistvuse, märkides järk-järgult toiteväärtuste tabelisse toodete kiudainete sisalduse.

¹⁵Geng Zong, Alisa Gao, Frank B. Hu, Qi Sun: täistera tarbimine ja suurem kogus kõigist haigustest, südame-veresoonkonna haigustest ja vähist: tulevaste kohortuuringute metaanalüüs, 2016.

Rohkem tervislikke rasvu ja õlisid

Seoses varasemalt pidevalt kasvava loomsete saaduste tarbimisega on EL-is suurenenud ka küllastunud rasvhapete osakaal meie toidus

¹⁶[@Lidl Riik: vajadusel täpsustage Lidl'i MAA ja kohandage allikat] .

Liigne tarbimine suurendab südame-veresoonkonna haiguste riski – Euroopas ja Põhja-Ameerikas on see surmapõhjus number üks. ².

¹⁷Küllastumata rasvhapped nagu oomega-3 on valdavalt taimset päritolu ja hoiavad ära südame-veresoonkonna haigusi. ¹⁸Oleme seadnud endale eesmärgiks Lidl'i enda kaubamärkide kaupade rasvade ja õlide kvaliteedi pideva tõstmise. Teeme seda, suurendades küllastumata rasvhapete kasutamist ja vähendades küllastunud rasvhappeid. Samuti pöörame tähelepanu võimalikult säästvatele rasvade ja õlide allikatele. Kui toode vajab tekstuuri või muude füüsikaliste omaduste tõttu tahket õli, eelistame taimseid rasvu. Hüdrogeenitud taimseid rasvu võib kasutada seni, kuni need on täielikult hüdrogeenitud rasvad. Osaliselt hüdrogeenitud taimsed rasvad sisaldavad ohtu, et need sisaldavad kahjulikke transrasvhappeid ja on seetõttu ikka veel kasutamata.¹⁹

Meie tervislike rasvade ja õlide sihtkoht

Parandame Lidl'i enda kaubamärkide rasvade ja õlide kvaliteeti toitumisfüsioloogia ja jätkusuutlikkuse seisukohalt. Selleks kontrollime kõikide omamärgitoodete puhul, kas on võimalik kasutada kvaliteetset taimeõli. Eelistatakse Euroopas kasvatatud taimeõli. Sellest tulenevalt tõstame kuni 2025. aastani pidevalt küllastumata rasvhapete osakaalu Lidl'i enda kaubamärkides.

Kõige säästvama valiku tegemise eesmärgil kaalume, kas kasutatakse säästvalt sertifitseeritud palmiõli või täielikult hüdrogeenitud taimerasva.

¹⁶Euroopa Keskkonnaagentuur: Liha, piimatoodete, kala ja mereandide tarbimine, 2017.

¹⁷Eurostat – Statistics Explained: Surmapõhjuste statistika, 2022.

¹⁸MD Dr PH Dariush Mozaffarian: Dieetrasv, 2022.

¹⁹Maaelusektori ja toiduorganisatsioon: Toitumine – transrasv, 2018.

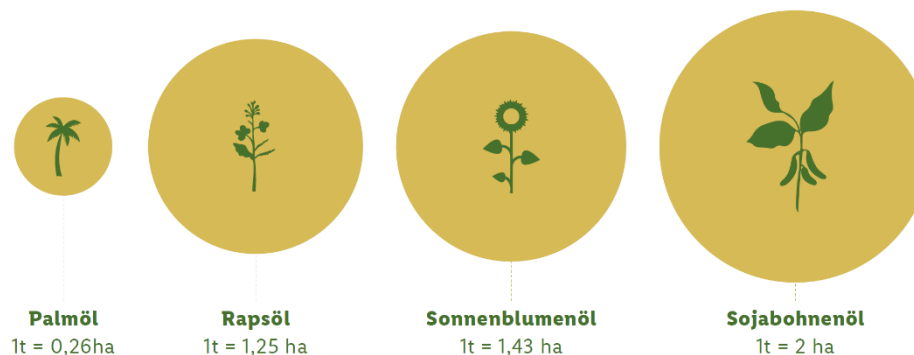
Mis on palmiõli (tuumaõli) ja kuidas Lidl sellega toime tuleb?

Õlipalm, millest palmiõli saadakse, on eriti produktiivne ja võrreldes teiste taimeõlidega palju maasõbralikum. Oma konsistentsi tõttu ei pea palmiõli paljudel kasutuseladel hüdrogeenima, nagu seda tehakse teiste taimeõlidega. Need omadused teevad palmiõlist maailmas enim kasutatavaks taimeõliks. Õlipalmi kasvatatakse aga väga tundlikel troopilistel kasvupiirkondadel.²⁰

Lidlile on oluline vastutustundlik kauplemine vihmametsa, elurikkuse ja kohaliku elanikkonna hüvanguks. Lidl omakaubamärgitoodetes kasutatud palmiõli (tuumaõli) tuleb seetõttu esitada alates [@Lidl riik: aasta, mil palmiõli on EM-is sertifitseeritud] X omab jätkusuutlikkuse sertifikaati. Selleks teeme tihedat koostööd tunnustatud algatuste ja hülgeorganisatsioonidega, nagu säästva palmiõli ümarlaud (RSPO), Fairtrade, Bio, Rainforest Alliance ja säästva palmiõli foorum (FONAP).

Lisateavet meie pühendumuse kohta meie tegevusele palmiõli (tuumaõli) ostmisel leiate aadressilt [@Lidl Eesti: sisestage link PoPale kohalikus keeles] [Positsioonipaber palmi \(tuuma\)õli säästvamaks ostmiseks.](#)

Benötigte Fläche zur Produktion von einer Tonne Öl

²⁰WWF: Õlirajal: arvutused palmiõlivaba maailma jaoks, 2016.

Vähem suhkrut ja soola

ELis [@Lidl Country: vajadusel sisestage Lidl LAND ja kohandage allikat] tarbitakse ELis keskmiselt umbes [@Lidl Eesti: vajadusel lisage riigipõhine teave suhkru tarbimise kohta ja kohandage allikat] inimese kohta aastas umbes 37 kg suhkrut ²¹– WHO andmetel oleks see tervislik maksimaalselt üheksa kg. ²²Samamoodi tarbitakse ELis [@Lidl Country: vajadusel sisestage Lidl LAND ja kohandage allikat] elaniku kohta aastas keskmiselt umbes 3,5 kg soola. ²³[@Lidl Eesti: vajadusel esitage riigipõhine teave soola tarbimise kohta ja kohanda allikat] - tervislik WHO andmetel oleks maksimaalselt 1,8 kg. ²⁴Liigne suhkrutarbimine põhjustab rasvumist ja suurendab diabeediriski, samas kui liigne soola tarbimine suurendab südame-veresoonkonna haiguste, näiteks insuldi riski.²⁵

Meie eesmärk vähendada suhkrut ja soola

Meie eesmärk on vähendada oma kaubamärgi valikus müügiga kaalutud keskmist lisatud suhkru ja soola sisaldust 20 protsenti.

²¹Majanduskoostöö Arengu Organisatsioon: Põllumajanduse väljavaade 2021-2030, 2022.

²²Maailma Terviseorganisatsioon: WHO kutsub riike üles vähendama täiskasvanute ja laste suhkrutarbimist, 2015.

²³Loreen Kloss, Julia Meyer, Lutz Graeve, Walter Vetter: Naatriumi tarbimine ja selle vähendamine toidu ümberkujundamise teel Euroopa Liidus – ülevaade, 2015.

²⁴Maailma Terviseorganisatsioon: soola tarbimine, 2022.

²⁵Maailma Terviseorganisatsioon: diabeet, 2022.

Alates [@Lidl Eesti : määrake aasta allpool mainitud õnnestumiste põhjal]

[@Lidl Eesti] Riigipõhine link ja kirjeldus Z/S-le – NHB aruandlus ning vajadusel lisage eduaruanne ja mikrosait.

Kõik suhkrud pole ühesugused

Isoglükoosi sisaldust toiduainetes on seostatud rasvumise ja rasvmaksahaigusega. Uued toitumisalased hinnangud näitavad aga, et see oletus ei leia kinnitust ja isoglükoos ei oma inimeste tervisele teistsugust mõju kui muud tüüpi suhkrud.²⁶

Suhkrut magusainetega ei asendada

Suhkru vähendamise soovime oma klientidele järk-järgult tutvustada oma kaubamärkide vähem magusat maitset. Suhkrut me magusainetega ei asenda, kuna magusaineid sisaldavad toidud aitavad oma intensiivse magususe tõttu kaasa maiustuste harjumisele. Selle kaudu Suure suhkruisaldusega alatoitlust edendatakse veelgi ja vähendatakse tervislike toitumise, nagu puu- ja köögiviljade, tarbimist. Samuti vähendame oma toodetes fruktoosi puhta fruktoosi ja fruktoosi-

²⁶ Max Rubneri Instituut: Toitumisu füsioloogiline hinnang ja isoglükoosi tarbimise mõju inimeste tervisele, kuupäevata

glükoosisiirupina, kuna kahtlustatakse, et kõrge fruktoosi tarbimine on rasvumise ja rasvmaksa haiguste tekke riskifaktor.²⁷

Lisaks suhkruga magustatud asjadele pakume ka vähendatud suhkrusisaldusega ja suhkruvabu alternatiive, mis sisaldavad magusaineid. Vähendatud suhkrusisaldusega või suhkruvabade toiduainetega pöördume klientide poole, kes soovivad tarbida madala energiatihedusega toite, kuid ei taha tuttavast magususest ilma jääda.

Meie sihtkoht suhkrutüüpidele

fruktoosi- glükoosisiirupit ja puhast fruktoosi, kui neid kasutatakse peamiselt magustamiseks.

²⁷James J DiNicolantonio, Ashwin Subramonian, James HO`Keefe: lisatud fruktoos kui peamine mittealkohoolse maksahaiguse põhjustaja: rahvatervise kriis, 2017.

Vähem lisaaaineid – lahjade koostisosade loetelud

Lisandid on ained, mida lisatakse toiduainetele tehnoloogilistel põhjustel. Säilitusained, näiteks vorstis, kaitsevad mikroobse riknemise eest.

Teaduslikud leiud ja tarbijanõustamiskeskused soovivad üldiselt mitte Teatud lisanditega kõrgelt töödeldud toitude söömine.²⁸Lisaks on paljud tarbijad lisaaainete suhtes kriitilised.²⁹Seetõttu töötame pidevalt selle nimel, et Lidl oma kaubamärgiga toodetes oleks lisaaaineid.

Värvained

Värvainetel Väldime seda oma kaubamärkides ka edaspidi nii palju kui võimalik. Põhimõtteliselt eelistame värvivaid toite, mis on toidu koostisosad nagu Punapeet, toiduvärv. Alates 2009. aastast pole me toidus asovärve kasutanud, välja arvatud mõned kanged alkohoolsed joogid ja aperitiivid. Oleme vältinud kinoliinkollast ja rohelist S alates 2018. aastast.

Maitset

Liiga maitsestatud toidud võivad eriti lastel unustada, kuidas looduslikud toidud tavaliselt maitsevad. Seetõttu on meie jaoks oluline maitsete mõõdukas kasutamine. Kui kasutatakse maitseaineid,

eelistatakse maitseekstrakte või naturaalseid maitseaineid, mis on saadud samanimelistest toiduainetest.

Maitsete vegan asendustoodetes

Maitsete kasutamise eripäraks on vegan-asendustoodet, mis maitsevad näiteks nagu kana. Kui toit ei oleks enam loodusliku maitsega vegan, toetume teadlikult kunstlikele maitsetele.

Vitaminiseerimine ja mineraliseerimine

Kõik vitamiinid ja mineraalained, välja arvatud üksikud erandid, imenduvad piisavas koguses tasakaalustatud toitumise kaudu. Täiendav vajadus Reeglina esineb see ainult teatud inimrühmadel (nt rasedad naised või suitsetajad) või teatud haigustega inimestel. Kõigi teiste inimrühmade puhul võib vitamiinitud ja mineraliseeritud toitude liigne tarbimine üksikjuhtudel avaldada tervisele negatiivset mõju. Seetõttu täiendame vitamiine ja mineraalaineid ainult valitud toodetega, näiteks: B. multivitamiinijookidega (vitamiinid), spordijookidega, lihaasendustoodetega (vitamiin B12), taimsete piima alternatiividega (kaltsium), margariiniga ja jodeeritud lauasoolaga.

säilitusaineid

Meie eesmärk on vähendada säilitusainete kasutamist nii palju kui võimalik või neid

²⁸Leonie Elizabeth, Priscila Machado, Marit Zinöcker, Phillip Baker, Mark Lawrence: Ultra-töödeldud toit ja tervisetulemused: narratiivne ülevaade, 2020.

²⁹Euroopa Toiduohutusamet: Eurobarometer Special 354: Food risk, 2010.

täielikult vältida, arvestades ka võimalikke mõjusid toidukadudele .
Toidu ohutust ei tohi ohustada.

Meie eesmärk on vähem lisandeid

1. Eelistage looduslikke toidu koostisosi toidu lisaainetele.
2. Värvainete vähendamine ja asovärvide, kinoliinkollase ja rohelise S kasutamise puudumine.
3. Mõõdukas maitsekasutus – isegi vegan-asendustoodetes.
4. Ei mingit üldist, suuremahulist vitaminiseerimist ja mineraliseerimist.
5. Säilitusainete vähendamine ja kõrvaldamine, võttes arvesse toiduohutust.

Edendada säästvat toitumist

Meie lähenemine

Planetaarse tervisedieedi järgi peaks tuleviku jätkusuutlik toitumine olema valdavalt taimne, mõõdukalt tarbitud liha- ja piimatooteid.

Praegu moodustab loomsete saaduste tootmine ligikaudu:

- 20 protsenti ülemaailmsetest kasvuhoonegaaside heitkogustest³⁰
- 80 protsenti ülemaailmsest põllumajandusmaast³¹
- 40 protsenti ürgmetsade ülemaailmsest raadamisest³²
- 30 protsenti maailma mageveetarbimisest³³

Meie eesmärk on suurendada taimsete valguallikate osakaalu, vähendades samal ajal negatiivseid ökoloogilisi ja sotsiaalseid mõjusid tooraine tarneahelates. Säästlikuma toitumise toidu valimise hõlbustamiseks arendame oma valikut ning pakume suuremat valikut vegan- ja taimetoite Pakkuda rohkem hooajalist ja piirkondlikku toitu – võimalusel ka mahe kvaliteedis.

Toidusektoris oleme pühendunud puu- ja köögiviljade, soja, palmi (tuuma)õli, kohvi, tee, kakao, riisi, pähklite, liha, aga ka kala ja karpide jätkusuutlikule tootmisele. Lisateavet leiate meie vastavatest

[ostupoliitikatest](#)

[@ Lidl Eesti: linkige riigikeelsed EKP-d].

Selleks, et muuta tuleviku toitumine veelgi jätkusuutlikumaks, peame vähendama toidu raiskamist. Uuringute kohaselt ei satu kolmandik kogu maailmas toodetud toidust kunagi taldrikule.³⁴ Seetõttu oleme pühendunud paljudele meetmetele toidujäätmete vähendamiseks (vt lk 22).

³⁰ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon: GLEAM 2.0 kasvuhoonegaaside heitkoguste ja leevendamispotentsiaali hindamine, 2017.

³¹Statista: Toidu tootmiseks mõeldud maakasutuse jaotus kogu maailmas 2019., 2021. aasta seisuga.

³²Meie maailm andmetes: metsade raiumine: millised on metsade hävitamise põhjused?, 2021.

³³PW Gerbens-Leenes, MM Mekonnen, AY Hoekstra: Linnuliha, sealih ja veiseliha veejalajalg: võrdlev uuring erinevates riikides ja tootmissüsteemides, 2013.

³⁴Maailma toiduprogramm: 5 fakti toiduraiskamise ja nälja kohta, 2020.

Jätkusuutlik tootevaliku arendamine

Arvestades muutuvaid kliimatingimusi, suurenev kadu Bioloogiline mitmekesisus ja sellega kaasnevad tagajärjed inimeste elu- ja töötingimustele, ka meil kui kaubandusettevõtetel on kohustus teha äri oma planeedi piirides. Vastame sellele väljakutsele, viies oma laia kvaliteetset tootevalikut pidevalt vastavusse teaduslikult põhjendatud jätkusuutlikkuse kriteeriumidega. Konkreetselt tähendab see olemasolevate toodete pidevat täiustamist ja uute säästvamate alternatiivide väljatöötamist. Seetõttu teeme tihedat koostööd usaldusväärsete sertifitseerimissüsteemide, algatuste ja partneritega teadusest, ühiskonnast ja poliitikast. [\[@Lidl Riik: palun esitage riigipõhiseid näiteid\]](#) 2006. aastal oli Lidl esimene oma kaubamärgiga õiglase kaubanduse toidu allahindlusmüüja.

Meie eesmärgid on tootevaliku jätkusuutlikum

1. Sertifitseerime oma kriitilisi tooraineid vastavalt tunnustatud standarditele ning oleme kaasatud algatustesse ja projektidesse. Kõik Meie tooraineesmärgid on näha tooraine ostupoliitikas [\[@Lidl Eesti: link EKP riigikeeles\]](#)
2. [\[@ Lidl Eesti: sisestage mahepõllumajanduse edendamiseks riigipõhised eesmärgid\]](#)
3. [\[@Lidl Eesti: sisestage riigipõhised eesmärgid piirkondliku ja hooajalise toidu reklaamimiseks\]](#)

Rohkem taimseid valguallikaid

Soovime oma klientidele pakkuda suurt valikut toiduaineid võimalikult piirkondliku, hooajalise ja taimse dieedi järgi. Selleks laiendame vastavalt meie valgustrateegiale pidevalt oma Lidl'i enda kaubamärgivalikut .

Meie eesmärgid saada rohkem taimseid valguallikaid

1. Alates 2023. majandusaastast loome läbipaistvuse loomsete valguallikate osakaalu osas võrreldes taimsete valguallikatega. Sel eesmärgil avaldame oma jätkusuutlikkuse aruandes loomsete valguallikate osakaalu taimsete valguallikatega võrreldes.
2. Valgustrateegia: 2025. aastaks laiendame oma valikus taimsete valguallikate osakaalu, lisades uusi tooteid, mis toetavad taimset toitumist. See hõlmab kaunvilju, pähkleid, seemneid, vetikaid ning liha- ja piimatoodete vegan-asendajaid.

Alates [@Lidl Eesti: märkige aasta pärast Vemondo kasutuselevõttu vegan/taimetoitliku kaubamärgina] X pakub [@lidl Eesti : Lidl Eesti] Lidl Saksamaal oma kaubamärgi Vemondo vegan- ja taimetoidutooteid. Osaliselt puhtalt taimsete toodetega ei soovi me meeldida ainult veganitele ja taimetoitlastele, vaid ka luua silla kõikide klientide jaoks teel taimse toitumise poole.

Pakkumine sisaldab praegu [@Lidl Riik: täpsustage Vemondo toodete arv riigipõhises valikus] X tooted. Laiendame pidevalt oma vegan- ja taimetoitlaste valikut ning arendame tooteid edasi nii maitse, välimuse, tekstuuri, toitumisleiust kui ka jätkusuutlikkuse osas.

Toidujäätmete vähendamine

Hinnanguliselt tekib maailmas igal aastal umbes 1,3 miljardit tonni toidujäätmeid.³⁵ Euroopa riikides [[@Lidl Eesti: sisestage vajadusel riigi nimi, täpsustage toidujäätmete jaotus riigis ja kohandage allikat](#)] Euroopa riikides on umbes 53 protsenti kahjudest tingitud tarbimisest ja 30 protsenti tootmisest, ladustamisest ja edasisest töötlemisest. Ligikaudu kaksteist protsenti iga-aastastest toidukadudest toimub tootlustustööstuses ja umbes viis protsenti (hulgi) jaemüügis.³⁶ Kadudele järgneb otsene mõju ressursitarbimisele (muld, vesi, bioloogiline mitmekesisus) ja kasvuhoonegaaside heitkogused. Toidujäätmete automaatsel vähendamisel on positiivne mõju kliimale, maakasutusele ja ressursitõhususele.

Meie eesmärk vähendada toiduraiskamist

Teel nulljäätmete poole on Lidl võtnud endale kohustuse vähendada toidukadusid ja orgaanilisi jäätmeid [[@Lidl Eesti: Määrake riigipõhine toidujäätmete vähendamise eesmärk](#)] 2030. aastaks 50 protsenti.

Selle saavutamiseks tuginevad vajadustele orienteeritud sõiduplaanisüsteemile, tõhusatele lühikeste transpordimarsruutidega tarneahelatele, külmakettide pidevale järgimisele, värskuse kontrollile, laoseisu jälgimisele, allahindluskampaaniatele ja klientide teadlikkusele kahjude vähendamiseks.

Osana kontseptsioonist [[@Lidl Eesti: täpsustage riigipõhine algatus](#)] “Päästjakott/Liiga hea, et raisata/Liiga hea minna/Tihti sobib kauemaks/...”, pakume esindustes sooduskaupa. See kehtib toodetele, mille säilivusaeg on lähedane, samuti puu- ja juurviljadele ning küpsetistele, mis on veel söödavad, kergelt kahjustatud või värvi muutnud.

Lidl teeb kehtivaid regulatsioone järgides kättesaadavaks mittetulundusühingutele, kes jagavad abivajajatele toitu, mis on veel söödavad, kuid mitte enam müüdavad. Selleks teeb Lidl Eesti [[@Lidl Eesti: täpsusta koostöö algusaasta ja koostööpartner](#)] X- ga koostööd alates X.

³⁵J. Aulakh, A. Regmi: Post-harvest toidukadude hindamine: järjepideva metoodika väljatöötamine, 2013.

³⁶ Research Gate: Euroopa toidujäätmete taseme hinnangud, 2016.

Edendada märgistamist, läbipaistvust ja mõjuvõimu suurendamist

Meie lähenemine

Läbi meie toodete läbipaistva märgistuse tahame võimaldada klientidel teha teadlikke ostuotsuseid. Seetõttu kannavad meie oma kaubamärgiga tooted selget teavet ja tunnustatud pitsereid. Lisaks saavad meie kliendid meie toodete jätkusuutlikkusest teada majapidamise jaotusmaterjalist, meie veebisaidilt **[@Lidl Eesti: täpsustage, kust teavet leiate]** ja muudest kanalitest.

ELi-sisesed turuanalüüsid näitavad, et tootespetsiifiliste märgiste arvu suurenemine võib põhjustada liigseid nõudmisi. ³⁷**[@Lidl Eesti: kontrollige järgmist lauset, et näha, kas Nutri-Score'i, Eco-Score'i ja loomakasvatismärgistust kasutatakse]** Sellepärast tugineme oma toodetel tervise, jätkusuutlikkuse ja loomade heaolu lihtsustatud märgistamisele.

Toiteomaduste jaoks kasutame Nutri-Score'i. Katsetame keskkonnamõjude märgistamiseks ökoskoori. Ja põllumajandusloomade pidamistingimuste läbipaistvuse tagamiseks võtame kasutusele pidamistüübi märgistuse.

Jätkusuutlikkuse märgis

[@Riik: Kustuta, kui pole jätkusuutlikkuse märgist] Selleks, et saaksime pakkuda oma klientidele toodetel pragmaatilist ja kergesti mõistetavat jätkusuutlikkuse märgist, oleme kontrollinud viieastmelist Eco-Score tootemärgist ja testinud seda valitud filiaalides mitmes riigis. Eco-Score'i arvutusmetoodika koosneb kahest komponendist: toote keskkonnamõjust, mis põhineb "Toote keskkonnajalajäljel" (PEF), ja täiendavatest jätkusuutlikkuse kriteeriumidest (nt pakend).

Meie eesmärk on ühtne jätkusuutlikkuse märgis

Soovime aidata kaasa ühtse jätkusuutlikkuse märgise õigeaegsele loomisele ELi tasandil.

³⁷Euroopa Komisjon: mõju hindamise aruanne, 2022.

Nutri-Score: Toiteväärtused lühidalt

[@Riik: Kustuta, kui puudub Nutri-Score] Nutri-Score on vabatahtlik süsteem toiduainete toitumisele teabe märgistamiseks. Skoori töötas välja Prantsusmaa tervishoiuamet (Santé Publique France). Arvutusmetoodikat arendatakse ELi tasandil pidevalt edasi. Nutri-Score'i viietasemeline värvi-tähekombinatsioon ulatub rohelisest A-st kuni punase E-ni ja näitab toidu toiteväärtust. Rohelise A-reitinguga toit aitab tooterühmas tõenäolisemalt kaasa tervislikule toitumisele kui punase E-märgiga toode. Põhimõtteliselt kasutatakse Nutri-skoori kui kõikehõlmavat võtmenäitajat, mille eesmärk on parandada meie keskmist Nutrit. -Skoori tulemus. Ajendame seda täiustust ühelt poolt toote koostise muutmisega ja teisest küljest arendades valikut tervislikumate ja taimsemate toitude suunas.

Nutri-Score on juba kasutusele võetud paljudes Lidl'i riiklikes ettevõtetes ELis.

Meie eesmärk on toitumisele märgistus

Järgmine märgistus Nutri-Score'iga meie enda kaubamärkidele saidil [@Lidl Eesti: sisestage Lidl Eesti]

Kasvatusele märgistamine

[@Riik: kustutada, kui loomakasvatustüübi silt puudub]

Põllumajandusloomade heaolu ja kaitse on paljudele tarbijatele oluline. Selleks, et pakkuda oma klientidele selle kohta läbipaistvat teavet, võtame kasutusele kasvatustüübi märgistuse. See on arusaadav samm-sammult mudel, mis annab lühidalt teavet põllumajandusloomade pidamise tingimuste kohta otse pakendil.

Meie eesmärk on loomadele märgistamine

Autor [@Lidl Riik : märkige sihtmärgis sõnastatud riigipõhine aasta]

Tagage toiduohutus

Meie lähenemine

Toiduohutus on meie teadliku toitumise strateegia alus ja seega meie kõige olulisem nõue. Lidl'i kvaliteedi tagamine algab meie tarnijate valikust.

Need on üldiselt sertifitseeritud vastavalt tunnustatud rahvusvahelisele esiletõstetud standardile (IFS) või Briti jaemüügiühingu BRC ülemaailmselt kehtivale standardile. Teeme teiega tihedat koostööd, et tootmis- ja tootmisprotsesse pidevalt kindlustada ja täiustada.

Testitud kvaliteet – Lidl'i enda kaubamärke testitakse intensiivselt

Tagamaks meie enda toidubrändide ohutust, nõuetekohast vastavust ja kvaliteeti, toimuvad sõltumatute ja akrediteeritud instituutide poolt korrapäraste ajavahemike järel kõikide oma kaubamärgiga toodete etteteatamata kohapealsed auditid ja süstemaatilised testid. Lisaks keemilistele, mikrobioloogilistele, füüsikalistele ja sensorsetele katseparameetritele kontrollitakse ka deklaratsioone. Lidl'is endas kontrollivad ostjad ja kvaliteedi tagamise töötajad asjatundlike degustatsioonide käigus sensorset kvaliteeti. Regulaarsed tarbijadegustatsioonid, mis näitavad, kuidas toode kliendi jaoks toimib, täiendavad kvaliteedi tagamist. Alati kehtib põhiline lähenemine: mida tundlikum on toit, seda hoolikam tuleb olla tootmise, transpordi ja müügi ajal – seda intensiivsemalt me testime. Meie kvaliteedi tagamise standardeid kontrollitakse ka väliselt ja sõltumatult. Meie kvaliteedi tagamine kõigi oma protsesside ja tegevustega vastab muuhulgas DIN

ISO 9001:2015 nõuetele. Seda kinnitab meie [@Lidl Eesti: vajadusel täpsustage riiklik testimisinstituut] riiklik testimisinstituut DEKRA, mis põhineb iga-aastastel sertifitseerimisaudititel.

Meie viis soovimatute ainete vähendamiseks toidus

Lidlis olime paljudele soovimatutele ainetele oma tarnijatega sisemised piirväärtused kehtestanud juba enne, kui EL-i tasandil seaduslikke piirväärtusi kehtestati. Nii on see näiteks akrüülamiidi, 3-monokloropropaandiooli, mineraalõli süsivesinike, pürrolisidiini ja tropaanalkaloidide ning transrasvhapete puhul. Me mitte ainult ei jälgi toiduseaduste nõuete täitmist, vaid hoiame silma peal ka uutel uurimistulemustel, jääkainete analüüsil ja tarbijatestide ajakirjadel. Samuti suhtleme tihedalt sõltumatute testimisinstituutide ekspertidega. Edastame oma spetsifikatsioonid oma tarnijatele garanteeritud kvaliteedi vormis ja jälgime järjekindlalt vastavust.

Meie eesmärk ebasoovitavate ainete osas toidus

Saasteainete ja jääkide vähendamine tundub alla seadusenõuetest. Lisaks kehtivad jätkuvalt olemasolevad eesmärgid.

Vähendada pestitsiide

Taimekaitsevahendeid kasutatakse taimede või taimsete saaduste kaitsmiseks selliste haiguste eest nagu seente või kahjuritega nakatumine. Nende kasutamine võib aga ohustada bioloogilist mitmekesisust ja inimeste tervist. Seetõttu nõuavad nii Euroopa talust lauani kui ka ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2030. aastaks keemiliste pestitsiidide kasutamist 50 protsenti. Meil Lidlis on juba pikka aega olnud pestitsiidide kasutamise vähendamise eesmärgid, mis ulatuvad palju kaugemale kehtivatest Euroopa eeskirjadest.

Meie eesmärgid pestitsiidide vähendamiseks

1. Paku võimalikult palju jääkideta toitu.
2. Lubage toimeainete jääke kuni ühe kolmandikuni seadusega lubatud piirnормist.
3. Kõigi toimeainete jääkide seadusega lubatud maksimumkoguse kasutamise protsentuaalne summa ei tohi ületada maksimaalselt 80 protsenti.
4. Kokku võib tuvastada kuni neli toimeaine jääki .

ZIELÜBERSICHT BEWUSSTE ERNÄHRUNG

HINTERGRUND:

Die Rolle, die Ernährungssysteme für unsere Umwelt spielen, wird immer deutlicher und präsenter. Die Ernährung beansprucht heute 55 % der Biokapazität unseres Planeten, also mehr als die Hälfte der Erde.¹ Wie auf die Umwelt, hat unsere Ernährung auch einen großen Einfluss auf unsere Gesundheit. Denn ein Drittel der vorzeitigen Todesfälle in Europa und Nordamerika könnten durch eine gesunde Ernährung verhindert werden.²

HERAUSFORDERUNG: NACHHALTIGE UND GESUNDE ERNÄHRUNG

Die Planetary Health Diet ist die wissenschaftliche Basis für einen globalen Ernährungswandel³. Würden alle Menschen den Vorgaben einer pflanzenbetonten Ernährungsweise folgen, könnten im Jahr 2050 etwa 10 Milliarden Menschen gesund ernährt werden, ohne den Planeten zu überlasten.

ZIEL:

Unser Ziel ist es, **bis 2025 das beste Angebot für eine bewusste und nachhaltige Lebensweise** zu bieten. Dabei bildet die Lebensmittelsicherheit das Fundament. Mit Zielen zu gesunder und nachhaltiger Ernährung wollen wir den Wandel der Ernährungssysteme unterstützen.

¹ <https://www.overshootday.org/newsroom/press-release-july-2022-german/>

² <https://globalnutritionreport.org/reports/2021-global-nutrition-report/health-and-environmental-impacts-of-diets-worldwide/>

³ https://eatforum.org/content/uploads/2019/07/EAT-Lancet_Commission_Summary_Report.pdf

LEBENSMITTELSICHERHEIT

REDUKTION UNERWÜNSCHTER STOFFE

Fortlaufend	Reduktion von Kontaminaten und Rückständen deutlich unterhalb gesetzlicher Vorgaben
-------------	---

REDUKTION PFLANZENSCHUTZMITTEL

Fortlaufend	Lebensmittel so weit wie möglich rückstandsfrei anbieten
	Reduktion Wirkstoffrückstände bis maximal ein Drittel des gesetzlichen Höchstgehaltes
	Prozentuale Auslastung aller Wirkstoffrückstände bis maximal 80 % der gesetzlichen Höchstmenge
	Pro Lebensmittel maximal vier Wirkstoffrückstände feststellbar

GESUNDE ERNÄHRUNG

KINDERMARKETING

Ab sofort	Wir fördern Marketing für gesunde und nachhaltige Ernährung von Kindern
Ab 2023	Keine Werbung an Kinder für ungesunde Lebensmittel in Eigenmarken
Bis Ende 2025	Kinderoptik ausschließlich auf Eigenmarken-Verpackung, die WHO-Kriterien erfüllen. Ausnahme: Weihnachten, Ostern, Halloween

VOLLKORN & BALLASTSTOFFE

Bis Ende 2023	Sortimentsanalyse für Erweiterung um Vollkornalternativen
Bis 2025	Sukzessive Erhöhung des Vollkornanteils in Eigenmarken
	Transparenz durch Deklaration des Ballaststoffgehalts bei Eigenmarken

GESUNDE FETTE UND ÖLE

Fortlaufend	Erhöhung Anteil hochwertiger und nachhaltiger Pflanzenöle in Eigenmarkenartikeln, präferiert aus regionalen Quellen
-------------	---

ZUCKER- UND SALZREDUKTION

Bis 2025	20 % Reduktion absatzgewichteter, durchschnittlicher Gehalt an zugesetztem Zucker und Salz in Eigenmarken
----------	---

ZUSATZSTOFFE

Fortlaufend	Verwendung natürlicher Zutaten vor Lebensmittelzusatzstoffen
	Reduktion von Farbstoffen, keine Verwendung von Azofarbstoffen, Chiolingelb und Grün S
	Maßvoller Einsatz von Aromen, auch in veganen Ersatzprodukten
	Keine generelle, großflächige Vitaminisierung und Mineralisierung
	Reduktion und Verzicht von Konservierungsstoffen unter Berücksichtigung der Lebensmittelsicherheit

NACHHALTIGE ERNÄHRUNG

PFLANZENBASIERTE PROTEINQUELLEN

Ab GJ 2023	Proteinstrategie: Transparenz über Anteil tierischer Proteinquellen im Vergleich zu pflanzenbasierten Proteinquellen im Nachhaltigkeitsbericht
Bis 2025	Erhöhung Anteil pflanzenbasierter Proteinquellen in unserem Sortiment

NACHHALTIGE SORTIMENTSENTWICKLUNG

Fortlaufend	Rohstoffziele gemäß Einkaufspolitik (LAND)
	Förderung regionaler und saisonaler Lebensmittel (LAND)
Bis 20XX	Erhöhung Eigenmarken aus biologischer Landwirtschaft um X % (LAND)

REDUKTION VON FOODWASTE

Bis 2025	Reduktion von Lebensmittelverlusten und organischem Abfall um X % (LAND)
----------	--

TRANSPARENZ & BEFÄHIGUNG

NACHHALTIGKEITSKENNZEICHNUNG

Ab sofort	Etablierung allgemeiner und einheitlicher Nachhaltigkeitskennzeichnung in der EU (LAND)
-----------	---

NUTRI-SCORE

Seite X	Sukzessive Kennzeichnung des Nutri-Scores auf unserer Eigenmarke (LAND)
---------	---

HALTUNGSFORM

Bis 20XX	Darstellung der Haltungsform bei frischem Geflügel und Fleisch sowie Trinkmilch (LAND)
----------	--

sõnastik

sõnastik

Energiatihedus	Toidu energiasisaldus 100 grammi kohta. Seda saab mõõta kalorites (kcal) või kilodžaulides (kJ). Vee- ja kiudainerikkad toidud, nagu enamik puu- ja köögivilju, on tavaliselt madala energiatihedusega. Tooted, mis sisaldavad palju suhkrut, rasva või tärklist, on seevastu suure energiatihedusega. ³⁸
Glükoosi fruktoosi siirup	taimedest valmistatud suhkrusiirup, näiteks: B. toodetakse maisi, kartulit või nisu. Glükoosi-fruktoosisiirupis on fruktoosi (puuviljasuhkru) osakaal 5–50 protsenti. Sellel siirupil on suurem magusaine, kuid seda kasutatakse sageli ka parema lahustuvuse või tekstuuri parandamiseks. Fruktoosi liigne tarbimine võib suurendada rasvumise, diabeedi, ainevahetushäirete ja südame-veresoonkonna haiguste riski. ³⁹
Nutri skoor	Et aidata tarbijatel teha teadlikke tarbimisotsuseid, on olemas mõned toitumislased märgised. See hõlmab ka Nutri-Score'i. Selleks kasutatakse valgusfoori märgistust – tumerohelisest A-st kuni punase E-ni –, et näidata, millisesse toiteväärtuse kategooriasse toode kuulub. ⁴⁰

³⁸BMEL: Compass Nutrition, 2019.

³⁹VGMS: glükoosi-fruktoosisiirup, n.d.

⁴⁰BMEL: Nutri Score, kuupäevata

Allikad ja lingid

Allikad ja lingid

Asa Stenmarck , Carl Magnus Jensen, Tom Quested/Research Gate:
Euroopa toidujäätmete taseme hinnangud, 2016

https://www.researchgate.net/figure/Split-of-EU-28-food-waste-in-2012-by-sector-includes-food-and-inedible-parts-associated_fig1_301216380

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Föderaalne Toidu- ja Põllumajandusministeerium (BMEL):
Compass Nutrition, kuupäevata.

<https://www.bmel.de/DE/service/publikationen/kompass-ernaehrung/kompass-ernaehrung.html>

(seisuga 6. oktoober 2022)

Föderaalne Toidu- ja Põllumajandusministeerium (BMEL):
Nutri-skoor, kuupäevata.

https://www.bmel.de/DE/themen/ernaehrung/lebensmittel-kennzeichen/freiwillige-baren-und-label/nutri-score/nutri-score_node.html

(seisuga: 20. aprill 2022)

Dr. med. Peter von Philipsborn / Tarbijaorganisatsioonide föderaalne liit:

laste välimusega toidud ja nende kasutamine, 2021

https://www.vzbv.de/sites/default/files/downloads/2021/02/16/vzbv_philipsborn_bericht_kinder_marketing_2021-02.pdf

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Ülemaailmne jalajäljevõrgustik:

Maa ületamise päev 2022: Ecuadori keskkonnaminister kutsus üles tegutsema: "Kasutagem oma ökoloogilist jõudu oma tuleviku kujundamiseks", 2022

<https://www.overshootday.org/newsroom/press-release-july-2022-german/>

(seisuga: 6. oktoober 2022)

EAT Lanceti komisjon:

toit, planeet, tervis, 2021

https://eatforum.org/content/uploads/2019/07/EAT-Lancet_Commission_Summary_Report.pdf

(seisuga: 6. oktoober 2022)

Emma Calvert / Euroopa Tarbijaorganisatsioon : Toidu
turundamine lastele vajab hammastega reegleid, 2021

https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2021-084_food_marketing_to_children_needs_rules_with_teeth.pdf

(seisuga: 6. oktoober 2022)

Euroopa Toiduohutusamet:

Eurobarometer Special 354: Food risk, 2010

https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/corporate_publications/files/riskperceptionreports_de.pdf

https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/corporate_publications/files/riskperceptionreports_de.pdf

https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/corporate_publications/files/riskperceptionreports_de.pdf

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Euroopa Komisjon:

mõju hindamise aruanne, 2022

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52022SC0085>

(seisuga: 6. oktoober 2022)

Euroopa Komisjon:

meie toidu tuleviku jaoks sobivaks muutmine – kodanike ootused, 2020

<https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=73867>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Euroopa Keskkonnaagentuur:

Liha, piimatoodete, kala ja mereandide tarbimine, 2017

<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/13.2-development-in-consumption-of/assessment-1>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

E urostat – Statistika Explained:

Surmapõhjuste statistika, 2022

[Surmapõhjuste statistika – Statistics Explained \(europa.eu\)](https://www.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table?lang=en&code=sdg-11-6-2)

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon:

GLEAM 3.0 kasvuhoonegaaside heitkoguste ja leevendamispotentsiaali hindamine, 2017

<https://www.fao.org/gleam/results/en/>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Foodwatch – toidu säästjad:

Pressiteade – Turukontroll: Multifilmi tegelased reklaamivad peaaegu eranditult rämpstoitu – “Mesilane Maya” ja “Wickie” ahvatlevad lapsi ebatervislikku toitu sööma, 2015

<https://www.foodwatch.org/de/pressereleases/2015/presserelease-marktcheck-comic-figuren-werben-fast-ausschlussig-fuer-junkfood-biene-maja-und-wickie-verleiten-kinder-zu-ungesunder-toetumine/>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Geng Zong , Alisa Gao, Frank B. Hu, Qi Sun:

täistera tarbimine ja suremus kõikidest põhjustest, südame-veresoonkonna haigused ja vähk: tulevaste kohortuuringute metaanalüüs, 2016

<https://www.ahajournals.org/doi/full/10.1161/CIRCULATIONAHA.115.021101>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

George A Bray, Samara Joy Nielsen, Barry M Popkin / The American Journal of Clinical Nutrition:

kõrge fruktoosisisaldusega maisisiirupi tarbimine jookides võib mängida rolli rasvumise epideemias, 2022

<https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/food-additive-re-evaluations>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Globaalne toitumisaruanne:

see, mida me sööme, on oluline: toitumise mõju tervisele ja keskkonnale kogu maailmas, 2021

<https://globalnutritionreport.org/reports/2021-global-nutrition-report/health-and-environmental-impacts-of-diets-worldwide/>

(seisuga: 6. oktoober 2022)

Hannah Ritchie / Meie maailm andmetes:

metsade raiumine: millised on metsade hävitamise põhjused?, 2021

<https://ourworldindata.org/what-are-drivers-deforestation>

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

J. Aulakh , A. Regmi :

Koristusjärgsete toidukadude hindamine: järjepideva metoodika väljatöötamine, 2013

(Seisuga: 6. oktoober 2022)

James J DiNicolantonio , Ashwin M Subramonian , James HO`Keefe:
lisatud fruktoos kui peamine mittealkohoolse maksahaiguse põhjustaja : rahvatervise kriis, 2017

[Lisatud fruktoos kui peamine mittealkohoolse rasvmaksahaiguse põhjustaja: rahvatervise kriis | Open Heart \(bmj.com\)](#)
(seisuga: 6. oktoober 2022)

Leonie Elizabeth, Priscila Machado, Marit Zinöcker , Phillip Baker, Mark Lawrence:
Ülimalt töödeldud toidud ja tervisetulemused: narratiivne ülevaade, 2020

[Ultra-töödeldud toidud ja tervisetulemused: Narrative Review – PMC \(nih.gov\)](#)
(seisuga 6. oktoober 2022)

Loreen Kloss, Julia Meyer, Lutz Graeve , Walter Vetter:
Naatriumi tarbimine ja selle vähendamine toidu ümberformuleerimise teel Euroopa Liidus – ülevaade, 2015

[\(PDF\) Naatriumi tarbimine ja selle vähendamine toidu ümbervormistamise teel Euroopa Liidus – ülevaade \(researchgate.net\)](#)
(Seisuga: 6. oktoober 2022)

Max Rubneri Instituut:
Toitumisfüsioloogiline hinnang ja isoglükoosi tarbimise mõju inimeste tervisele, kuupäevata

[Isoglucose Ernährungsphysiologische Assessment.pdf \(bund.de\)](#)
(seisuga 6. oktoober 2022)

MD dr PH Dariush Mozaffarian :
Päevarasv , 2022

<https://www.uptodate.com/contents/dietary-fat>
(seisuga 6. oktoober 2022)

Majanduskoostöö Arengu
Organisatsioon : **Põllumajanduse väljavaade 2021–2030, 2022**

https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/sugar-projections-consumption-per-capita_4ad4cf3a-en
(seisuga 6. oktoober 2022)

PD Dr. Tobias Effertz / Hamburgi Ülikool:
Ebatervislike toitude turundus lastele Internetis ja televisioonis, 2021

<https://www.bwl.uni-hamburg.de/irdw/documents/kindermarketing2021effertzunihh.pdf>
(seisuga 6. oktoober 2022)

Prof Christopher JL Murray / Washingtoni Ülikool:
toitumisriskide mõju tervisele 195 riigis, 1990–2017: süstemaatiline analüüs ülemaailmse haiguskooormuse uuringu jaoks, 2017

[Toitumisriskide mõju tervisele 195 riigis, 1990–2017: süstemaatiline analüüs ülemaailmse haiguskooormuse uuringu 2017 jaoks – PMC \(nih.gov\)](#)
(seisuga 6. oktoober 2022)

PW Gerbens-Leenes , MM Mekonnen , AY Hoekstra:
Linnu-, sea- ja veiseliha veejalajalg: võrdlev uuring erinevates riikides ja tootmissüsteemides, 2013

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212371713000024?_ga=2.8553269.1801499850.1659819119-2140775266.1659819118
, 2. oktoober 6, 0

Toidu tootmiseks mõeldud maakasutuse jaotus kogu maailmas 2019., 2021. aasta seisuga

Teravilja-, veski- ja tärklisetööstuse ühendus (VGMS) eV:
glükoosi-fruktoosisiirup, kuupäevata.

Maailma Terviseorganisatsioon:
diabeet, 2022

**Maaailma toiduprogramm : 5
fakti toiduraiskamise ja nälja kohta, 2020**

Maailma Terviseorganisatsioon:
digitaalsed toidukeskkonnad, 2021

Toitumine: transrasv , 2018

soola tarbimine, 2022

WHO kutsub riike üles vähendama täiskasvanute ja laste suhkrutarbimist, 2015

WHO Euroopa piirkondlik büroo toitaineprofiili mudel, 2015

Õlirajal: arvutused palmiõlivaba maailma jaoks, 2016

34

Võtke ühendust

Lidl Eesti
A.H.Tammsaare tee 47, 11316, Tallinn
info@lidl.ee

Täiendavad viited CSR-ile

lidl.ee
[Ettevõtte sotsiaalne vastutus - Lidl Eesti](#)

Autoriõiguse teatis

Selle dokumendi sisu (sh tekst, graafika, fotod, logod jne) ja ka dokument ise on kaitstud autoriõigusega. Seda dokumenti ja/või sisu ei tohi levitada, muuta, avaldada, tõlkida ega reprodutseerida ilma Lidl'i kirjaliku loata.

Soomärkus

Parema loetavuse huvides kasutatakse käesolevas väljaandes isikunimed ja isikunimed puhul meessoost vormi. Võrdse kohtlemise huvides kehtivad vastavad tingimused üldjuhul kõikidele sugupooltele. Lühendatud keelevorm on ainult toimetuskelisel põhjustel ega sisalda hinnangut.

©Lidl Eesti